
Jak jsme na tom s mediální gramotností

Jak jsme na tom s mediální gramotností

13. 4. 2012; autor: Lucie Kettnerová; rubrika: Věda na UK

Centrum pro mediální studia [CEMES FSV UK](#) se jako výzkumné a analytické středisko věnuje otázce mediální gramotnosti dlouhodobě. Jsou Češi mediálně gramotní a jaké mají možnosti, pokud se chtějí v těchto dovednostech zlepšit? Na tyto otázky i-Foru odpovídá Mgr. Radim Wolák, provozovatel portálu [www.medialnigramotnost.cz](#).

Co to vlastně je mediální gramotnost a koho lze označit za mediálně gramotného?

Schopnost rozumět médiím. Mediálně gramotný člověk by se měl učit chápat, proč média dělají to, co dělají. Umět je využívat ve svůj prospěch. Umět se do mediální komunikace zapojit. Umět média kritizovat. Hlavně by měl přemýšlet o tom, co mu soužití s médii dává a co bere. A podle toho se zařadit. K tomuto umění by měla dopomáhat mediální výchova. Jejím hlavním cílem je dle mého soudu nabízet impulzy k přemýšlení. Po werichovsku, když už tu ta média s člověkem jsou, tak má člověk koukat, aby s nimi uměl být...

Mediální výchově až doposud moc prostoru dávano nebylo...

Domnívám se, že se to již zlepšilo. Mediální výchova je povinným průřezovým tématem, které se vyučuje na základních školách a na gymnáziích. V naší republice v posledních letech vzniklo mnoho zajímavých projektů podporujících rozvoj mediální výchovy na školách. Učitelé mají k dispozici kvalitní metodické pomůcky a začínají vědět, jak na to. Problematictější je situace v oblasti vzdělávání dospělých. V zahraničí je běžné, že existují aktivity, které pomáhají například rodičům či seniorům, mnohdy se na jejich realizaci podílejí samotné mediální organizace či regulační orgány. Tady jsme stále v počátcích.

Znamená to, že pokud předchozí generace mediální výchovou neprošly, jsou v tomto ohledu negramotné?

Nelze říci negramotné, jisté míry poznání lze dosáhnout intuitivně. Vzhledem ke složitosti světa médií a stále vyšší míře jeho průniku do života společnosti je tato možnost stále omezenější. Mediální gramotnost je ale pro orientaci v současném světě nutná, čili proč se nepoučit.

Mgr. Radim Wolák (1977) působí na katedře mediálních studií FSV UK a v Centru pro mediální studia CEMES.

Odborně se věnuje problematice mediální gramotnosti a mediální výchovy. Pořádá kurzy zaměřené na mediální problematiku pro učitele základních i středních škol, podílí se na tvorbě metodických materiálů určených pro podporu zavádění mediální tematiky do výuky. Mediální výchovu vyučoval též na gymnáziu. Je provozovatelem portálu [www.medialnigramotnost.cz](#)

Profesor Jan Jiráček, který se hodně zasloužil o to, že snahy o mediální vzdělávání u nás začaly být brány vážně, na to má hezký přírůstek: jistě existují lidé, kteří se mohou stát geometry prostým pozorováním geometrických obrazců, ale je to nesmírně pracné a je lépe využít toho, co už jiní vědí.

Mohou nějak děti v tomto ohledu vychovávat i rodiče?

Měli by, škola to nemůže zvládnout sama. Problém je, že mnozí rodiče nevědí jak, často jsou totiž méně mediálně gramotní než jejich potomci. Jak si máte se svým dítětem povídat o rizicích a výhodách sociálních sítí, když si sami ani neumíte založit profil? Výzkum, který jsme loni v Centru pro mediální studia CEMES FSV UK realizovali pro Radu pro rozhlasové a televizní vysílání a v němž jsme zjišťovali stav mediální gramotnosti v České republice, potvrdil, že mnozí rodiče nutkání vychovávat své děti k „životu s médii“ mají, ale potřebovali by pomoci. A jsme opět u vzdělávání dospělých. Ta otázka má ale i druhý směr: díky mediální výchově na školách jsou to často děti, které poučují své rodiče o tom, jak médiím rozumět.

Na pedagogických fakultách obor mediální výchova nelze studovat. Kde mají učitelé brát informace a podklady pro výuku? Mají možnost navštěvovat nějaké kurzy?

Je pravda, že u nás stále neexistuje možnost aprobovat se v oboru mediální pedagogika. Na Slovensku, kde je situace do jisté míry shodná s naší, loni měli první absolventy. Přesto se ale učitel, který se problematice chce (či nedejbože musí) věnovat, má i u nás o čem se opřít. Máme několik dobrých metodik, vznikají učebnice, učitelé si vyměňují zkušenosti, je tu i nabídka kurzů dalšího vzdělávání. Úroveň však není vyrovnaná, je proto důležité tuto nabídku neustále kriticky zkoumat, jinak mediální výchově může hrozit, že povede k utužování stereotypních představ o roli a fungování médií ve společnosti. Proto je třeba, aby učitelé mediální výchovy měli možnost získat kvalitní vzdělání v oblasti mediálních studií. Věřím, že se toho brzy dočkají.

Do jaké míry se touto oblastí zabývá vaše pracoviště?

Centrum pro mediální studia CEMES FSV UK se jako výzkumné a analytické středisko zaměřující se na problematiku médií věnuje otázce mediální gramotnosti dlouhodobě. Vznikla zde obsahová náplň průřezového tématu mediální gramotnost pro české školství. Analyzujeme potřeby nejen škol a učitelů, ale i celé společnosti ve vztahu k médiím. Zkoumáme procesy zavádění mediální výchovy na českých školách. Zajišťujeme vzdělávací kurzy pro učitele základních a středních škol, kteří chtějí učit mediální výchovu. Vytváříme metodiky, další pomůcky, spolupracujeme s mnoha organizacemi a vzdělávacími centry, přednášíme dětem na školách. V oblasti mediálního vzdělávání je práce hodně.

Učíte u vás mediální výchovu?

Ačkoli nejsme pedagogický obor, mám možnost vyučovat u nás na katedře mediálních studií předmět Mediální gramotnost a mediální výchova, v němž se studenty oboru Mediální studia a oboru Marketingová komunikace a PR mimo jiné vytváříme metodiky pro učitele základních a středních škol, které jsou jim poté k dispozici na našem portálu medialnigramotnost.cz.

Je pravda, že naši studenti nejsou učitelé a nedisponují pedagogickou erudicí, každý z nich ale dobře rozumí určité oblasti ze svého oboru. Tu se snaží v souladu s kurikulárními dokumenty zakomponovat do metodického námětu využitelného ve škole. Výuka v tomto předmětu mne velmi těší, studenti si na svých pracích dávají záležet, mnohdy je ve vylepšené verzi posílají i dlouho po získání zápočtu. A podle ohlasů předmět dělá radost i učitelům mediální výchovy, kteří metodiky využívají, inspirují se jimi a upravují si je dle svých potřeb, hlavně nám poskytují zpětnou vazbu „z bitevního pole“. Naši studenti jsou zas rádi, že mohou využít odborné znalosti nabyté v rámci studia, je pro ně zajímavá zkušenost pokusit se bez zásadních zjednodušení přetavit odborné téma do podoby školního metodického námětu. Mnozí jsou i rádi, že díky předmětu dokáží svému okolí sdělovat, čím se v rámci studia zabývají.

Jde o jakousi symbiózu mediálních studií a pedagogické praxe. I tady je ale nutné zkoumat a vybírat, pečlivě vážit, co by se měl žák základní či střední školy z oboru dozvídat, v jaké míře, jakým způsobem. Jeden gymnaziální student mi kdysi ve zpětné vazbě k předmětu napsal, že se sice díky mediální výchově dozvěděl hodně zajímavého, ale trochu mu to zkazilo radost ze života s médii. O tom je třeba přemýšlet.